

หลักสูตรการฝึกอบรม
ทันตแพทย์ประจำบ้านเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญ
ในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก
และเกณฑ์สถาบันฝึกอบรม พ.ศ. 2565

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ของสถาบันฝึกอบรมต่าง ๆ มีแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน และเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย ในการประชุมครั้งที่ 11/2564 เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2564 จึงมีมติให้ยกเลิกหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และเกณฑ์สถาบันฝึกอบรม พ.ศ. 2558 และออกหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และเกณฑ์สถาบันฝึกอบรม พ.ศ. 2565 โดยการรับรองของคณะกรรมการทันตแพทย์สภา ในการประชุมคณะกรรมการทันตแพทย์สภา วาระที่ 9 ครั้งที่ 3/2565 เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565 ไว้ดังนี้

1. ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) หลักสูตรการฝึกอบรมทันตแพทย์ประจำบ้านเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(ภาษาอังกฤษ) Residency Training Program in Oral Diagnostic Sciences

2. ชื่อวุฒิบัตร

ชื่อเต็ม (ภาษาไทย) วุฒิบัตรเพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(ภาษาอังกฤษ) Diploma of the Thai Board of Oral Diagnostic Sciences

ชื่อย่อ (ภาษาไทย) ว.ท. (วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก)

(ภาษาอังกฤษ) Dip., Thai Board of Oral Diagnostic Sciences

คำแสดงวุฒิการฝึกอบรมท้ายชื่อ

(ภาษาไทย) ว.ท.วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(ภาษาอังกฤษ) Diplomate, Thai Board of Oral Diagnostic Sciences

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยและคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมเพื่อวุฒิบัตรสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(ในกรณีเป็นหลักสูตรฝึกอบรมของสถาบันฝึกอบรม ให้ระบุชื่อสถาบันหลักและสถาบันร่วมของหลักสูตรด้วย)

4. ปรัชญาของหลักสูตร

เพื่อผลิตทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและวิจัยสาขาให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล ใช้ขบวนการวินิจฉัยที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางแผนการรักษาได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสมได้ทันทั่วถึงและมีประสิทธิผลเต็มที่ รวมถึงการทำนายโรคเพื่อการดูแลและระวังภัยหลังจากการรักษา ซึ่งจะเป็นผลส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

5. คำนิยาม

วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก เป็นสาขาวิชาเฉพาะทางทันตแพทยศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิเคราะห์และวินิจฉัย ตลอดจนการรักษาโรคโดยใช้ความรู้ และเทคโนโลยี ทางเวชศาสตร์ช่องปาก พยาธิวิทยาช่องปาก และรังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล

6. วัตถุประสงค์

ทันตแพทย์ที่จะจบการอบรมวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะต้องมีความรู้คุณสมบัติดังนี้

6.1 เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นอย่างดี และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้การวินิจฉัยโรคช่องปาก

6.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านเวชศาสตร์ช่องปาก พยาธิวิทยาช่องปาก และรังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล รวมทั้งสามารถบูรณาการวิชาเหล่านี้เพื่อประยุกต์ใช้ในการวินิจฉัยโรค และดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถูกต้องเหมาะสม

6.3 เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ ค้นคว้าศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง

6.4 เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อสังคมและวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น

6.5 มีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการวิจัย

7. กำหนดการเปิดอบรม

สถาบันฝึกอบรมหลักเป็นผู้กำหนดการเปิดอบรมและระยะเวลาของการอบรมแต่ละปีการศึกษา โดยสังเขป

8. ผู้รับการฝึกอบรม

8.1 คุณสมบัติของผู้รับการฝึกอบรม

8.1.1 ได้รับปริญญาทันตแพทยศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ทันตแพทยสภารับรอง

8.1.2 เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 หรือมีคุณสมบัติตามข้อ 40 แห่งข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุมัติบัตรหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาต่าง ๆ พ.ศ. 2555

8.1.3 ปฏิบัติงานทางทันตกรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ทันตแพทยสภาอาจอนุมัติให้ผู้ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางทันตกรรมของต่างประเทศ ที่ทันตแพทยสภารับรองเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อวุฒิบัตรในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากได้เมื่อ

(1) มีสถาบันฝึกอบรมรับเข้าฝึกอบรม และ

(2) ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยความเห็นชอบจากราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(3) การรับผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของต่างประเทศให้เป็นไปตามสัดส่วนที่ทันตแพทยสากำหนด

8.2 จำนวนผู้รับการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมที่ขอเปิดการฝึกอบรม จะต้องระบุจำนวนผู้รับการฝึกอบรมที่หลักสูตรของสถาบันฝึกอบรมจะรับได้ในแต่ละปี โดยคำนึงถึงศักยภาพในการฝึกอบรมของสถาบันฝึกอบรม โดยให้พิจารณากำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนอาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรมที่ทำงานประจำเต็มเวลา และปริมาณงานบริการของสาขาที่ให้การฝึกอบรม โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

8.3 วิธีการคัดเลือกผู้รับการฝึกอบรม

การคัดเลือกผู้สมัครเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อวุฒิบัตรสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ร่วมกับผู้แทนสถาบันหลักที่ให้การฝึกอบรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ซึ่งราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากทันตแพทยสภา

9. การสิ้นสุดสภาพของผู้เข้ารับฝึกอบรม

1. ฝึกอบรมครบตามที่กำหนดในหลักสูตรฝึกอบรม และได้รับการเสนอชื่อจากราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้ได้รับวุฒิปัตร์ต่อทันตแพทยสภา

2. เสียชีวิต

3. ได้รับอนุมัติจากทันตแพทยสภาให้ลาออก

4. คณะกรรมการทันตแพทยสภามีมติให้ออก

5. พ้นสภาพการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

6. ใช้เวลาในการฝึกอบรมเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

6.1 สำหรับผู้รับการฝึกอบรมแบบตามระบบ เมื่อเข้ารับการฝึกอบรมไปแล้วเป็นเวลาสามเท่าของระยะเวลาฝึกอบรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ยังไม่ได้รับการเสนอชื่อจากราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้ได้รับวุฒิปัตร์ต่อทันตแพทยสภา หรือ

6.2 สำหรับผู้รับการฝึกอบรมแบบแยกส่วน เมื่อเข้ารับการฝึกอบรมไปแล้วเป็นเวลาสามเท่าของระยะเวลาฝึกอบรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแบบตามระบบที่เทียบเท่ากับหลักสูตรที่ตนกำลังศึกษาอยู่ แต่ยังไม่ได้รับการเสนอชื่อจากราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้ได้รับวุฒิปัตร์ต่อทันตแพทยสภา

7. สถาบันฝึกอบรมให้ออกเนื่องจากกระทำผิดอย่างร้ายแรง ตามเงื่อนไขที่สถาบันฝึกอบรมกำหนด โดยความเห็นชอบของราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย และอนุมัติจากทันตแพทยสภา

ผู้รับการฝึกอบรมมีสิทธิ์ยื่นอุทธรณ์การสิ้นสุดสถานภาพการฝึกอบรม หรือขอขยายเวลาการฝึกอบรมของตนต่อทันตแพทยสภาผ่านสถาบันฝึกอบรมและราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยได้ ทั้งนี้ ผลการพิจารณาให้เป็นไปตามความเห็นของราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย โดยอนุมัติจากทันตแพทยสภา และให้ถือเป็นที่สุด

10. สถาบันฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรม หมายถึง คณะทันตแพทยศาสตร์ สถาบันทางทันตแพทย์ หรือสถานพยาบาลที่ให้การฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมเพื่อรับวุฒิปัตร์สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ และได้รับการรับรองจากคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากโดยความเห็นชอบของราชาวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย และโดยอนุมัติของทันตแพทยสภา ดังนี้

10.1 สถานภาพของสถาบันฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมอาจมีสถานภาพหลายอย่าง ตามบทบาทหน้าที่ในการฝึกอบรม ดังนี้

(1) สถาบันหลัก

หมายถึง สถาบันที่ให้การฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมเพื่อรับวุฒิบัตร สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย และอนุมัติจากทันตแพทยสภา

(2) สถาบันร่วม

หมายถึง สถาบันหลักที่ให้การฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการในการประกอบวิชาชีพทันตกรรม เพื่อรับวุฒิบัตรสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ร่วมกับสถาบันหลักอื่นที่ให้การฝึกอบรม โดยความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย และอนุมัติจากทันตแพทยสภา ทั้งนี้ ในหลักสูตรฝึกอบรมหนึ่งอาจมีสถาบันร่วมมากกว่าหนึ่งสถาบันก็ได้

(3) สถาบันสมทบ

หมายถึง สถาบันที่ให้การฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมเพื่อรับวุฒิบัตร สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยอยู่ในการกำกับดูแลของสถาบันหลักที่เสนอ โดยความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย และโดยอนุมัติของทันตแพทยสภา เพื่อจัดการฝึกอบรมในส่วนเพิ่มเติม ประสบการณ์นอกเหนือไปจากส่วนที่ดำเนินการแล้วในสถาบันหลักและสถาบันร่วม

10.2 การขออนุมัติเป็นสถาบันฝึกอบรม

คณะทันตแพทยศาสตร์ สถาบันทางทันตแพทย์ หรือสถานพยาบาลใดที่มีความประสงค์ จะเปิดเป็นสถาบันฝึกอบรม ต้องได้รับความเห็นชอบหลักสูตรฝึกอบรมจากราชวิทยาลัยทันตแพทย์ แห่งประเทศไทยแล้ว โดยให้สถาบันหลักจัดทำข้อมูล ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการฝึกอบรมและหลักสูตรการฝึกอบรม (หลักสูตรกลางของสาขา) เสนอราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่ง ประเทศไทย เพื่อประสานงานกับคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ดำเนินการตรวจรับรองการเปิดเป็นสถาบันฝึกอบรม รวมทั้งประเมินศักยภาพของสถาบันหลัก สถาบันร่วม และ สถาบันสมทบ (ถ้ามี) ตามเกณฑ์ แล้วให้นำเสนอราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้ความเห็นชอบ และนำเสนอให้ทันตแพทยสภาอนุมัติต่อไป

10.3 การติดตามกำกับดูแลสถาบันฝึกอบรม

ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยจะจัดให้มีการติดตาม กำกับ ดูแลสถาบันฝึกอบรม ที่ได้รับอนุมัติให้เปิดการฝึกอบรมเป็นระยะ โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ เป็นผู้ดำเนินการตามแนวทางที่ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยกำหนด และเสนอรายงานต่อ ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาเสนอทันตแพทยสภา

การรับรองสถาบันฝึกอบรมครั้งหนึ่ง มีระยะเวลาการรับรองตามที่คณะอนุกรรมการ ตรวจประเมินสถาบันฝึกอบรมเสนอแนะ แต่ไม่เกิน 5 ปี สถาบันฝึกอบรมต้องได้รับการรับรองครั้งต่อไป ก่อนการรับรองครั้งก่อนจะสิ้นสุดลง เพื่อให้สามารถจัดการฝึกอบรมตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพ

การขยายระยะเวลาการรับรองสถาบันฝึกอบรม หรือการยกเว้นการตรวจประเมิน อาจกระทำได้เป็นรายกรณี โดยความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยและอนุมัติของทันตแพทยสภา

กรณีที่หลักสูตรฝึกอบรมใดไม่เปิดรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมติดต่อกันเกิน 5 ปี ให้ “ยกเลิก” การเป็นสถาบันฝึกอบรมของหลักสูตรนั้น และให้ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยแจ้งทันตแพทยสภาเพื่อทราบ สถาบันฝึกอบรมที่พ้นสภาพการเป็นสถาบันฝึกอบรมแล้วหากมีความประสงค์จะขอเป็นสถาบันฝึกอบรมใหม่ ให้ดำเนินการตามข้อ 10.2

กรณีที่สถาบันฝึกอบรมสิ้นสุดสถานภาพลงแต่ยังมีผู้รับการฝึกอบรมที่ยังไม่สำเร็จการฝึกอบรมค้างอยู่ สถาบันฝึกอบรมต้องดำเนินการฝึกอบรมจนกว่าผู้รับการฝึกอบรมจะสำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตร ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยอาจสั่งการ หรือดำเนินการเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้

11. การฝึกอบรม

11.1 ระบบการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมจะต้องกำหนดวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการฝึกอบรม โดยให้ระบุวิธีการฝึกอบรมและลักษณะการจัดในแต่ละช่วงหรือชั้นปีของการฝึกอบรม

11.2 ระยะเวลาการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมมีระยะไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น

- (1) การฝึกอบรมตามระบบ
- (2) การฝึกอบรมแบบแยกส่วน

การฝึกอบรมตามระบบ ให้ดำเนินการดังนี้

- (1) ระยะเวลาการฝึกอบรมต้องไม่น้อยกว่า 3 ปี
- (2) หลักสูตรการฝึกอบรม

(ก) ต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากทันตแพทยสภา โดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย หรือ

(ข) ต้องเป็นหลักสูตรของทันตแพทยสภา โดยผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(3) สถาบันที่ทำการฝึกอบรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะต้องได้รับการรับรองจากทันตแพทยสภา โดยผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และโดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(4) วิธีการฝึกอบรม การฝึกอบรมของหลักสูตรต้องมีระยะเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยอาจมีรูปแบบการฝึกอบรมต่าง ๆ ประกอบด้วย

(ก) จัดการฝึกอบรมโดยสถาบันหลัก หรือสถาบันหลักและสถาบันร่วมตลอดระยะเวลาของหลักสูตร หรือ

(ข) จัดการฝึกอบรมโดยสถาบันหลัก หรือสถาบันหลักและสถาบันร่วมเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของหลักสูตร และจัดการฝึกอบรมโดยสถาบันสมทบแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งรวมกัน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ใน 2 ของหลักสูตร

(ค) ระยะเวลาฝึกอบรมในสัดส่วนอื่น ๆ ตามความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเป็นรายกรณี

การฝึกอบรมตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ผู้รับการฝึกอบรมอาจเรียนรู้หรือปฏิบัติงานส่วนหนึ่งภายนอกสถาบัน การพิจารณาว่าส่วนนี้เป็นการจัดฝึกอบรมโดยสถาบันใด ให้พิจารณาว่ากระบวนการเรียนรู้และประเมินผลในส่วนดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบของสถาบันใด ก็ให้ถือว่าสถาบันนั้นเป็นผู้จัดการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมอาจจัดวิธีการฝึกอบรมตามรูปแบบ (ก) (ข) หรือ (ค) ที่แตกต่างกันให้แก่ผู้รับการฝึกอบรมแต่ละรุ่นในหลักสูตรเดียวกัน หรือแต่ละคนในชั้นปีเดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(5) การจัดการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน

(ก) ภาควิชาการ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมวิชาการ การสัมมนา วารสารสโมสร แบ่งเป็นการศึกษาความรู้ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน หรือวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะเวลาประมาณร้อยละ 30 และการศึกษาความรู้ในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ประมาณร้อยละ 70

(ข) ภาคปฏิบัติ ได้แก่ การฝึกอบรมทางคลินิก โดยมีระยะเวลาฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่า 2 ปี ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ ของสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยได้รับความเห็นชอบจากราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(ค) งานวิจัย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยและสถิติที่เกี่ยวข้องและมีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพอย่างน้อย 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัย หรือส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยนั้นต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การจัดการฝึกอบรมภาควิชาการ และภาคปฏิบัติตาม (ก) และ (ข) อาจผสมผสานกัน หรือแยกกัน โดยอยู่ในระยะเวลาของหลักสูตรก็ได้

การฝึกอบรมแบบแยกส่วน ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ระยะเวลาการฝึกอบรมต้องไม่น้อยกว่า 3 ปี

(2) หลักสูตรการฝึกอบรม

(ก) ต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากทันตแพทยสภา โดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย หรือ

(ข) ต้องเป็นหลักสูตรของทันตแพทยสภา โดยผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(3) สถาบันที่ทำการฝึกอบรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากจะต้องได้รับการรับรองจากทันตแพทยสภาโดยผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และโดยการเสนอแนะของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย

(4) วิธีการฝึกอบรม ประกอบด้วย

(ก) จัดการฝึกอบรมโดยสถาบันหลัก หรือสถาบันหลักและสถาบันร่วมตลอดระยะเวลาของหลักสูตร หรือ

(ข) จัดการฝึกอบรมโดยสถาบันหลัก หรือสถาบันหลักและสถาบันร่วมเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของหลักสูตรและจัดการฝึกอบรมโดยสถาบันสมทบแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งรวมกัน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ใน 2 ของหลักสูตร

(ค) ระยะเวลาฝึกอบรมในสัดส่วนอื่น ๆ ตามความเห็นชอบของราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเป็นรายกรณี

การฝึกอบรมตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ผู้รับการฝึกอบรมอาจเรียนรู้หรือปฏิบัติงานส่วนหนึ่งภายนอกสถาบัน การพิจารณาว่าส่วนนี้เป็นการจัดฝึกอบรมโดยสถาบันใด ให้พิจารณาว่ากระบวนการเรียนรู้และประเมินผลในส่วนดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบของสถาบันใด ก็ให้ถือว่าสถาบันนั้นเป็นผู้จัดการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมอาจจัดวิธีการฝึกอบรมตามรูปแบบ (ก) (ข) หรือ (ค) ที่แตกต่างกันให้แก่ผู้รับการฝึกอบรมแต่ละรุ่นในหลักสูตรเดียวกัน หรือแต่ละคนในชั้นปีเดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

(5) การจัดการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน

(ก) ภาควิชาการ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมวิชาการ การสัมมนา วารสารสโมสร โดยมี การเรียนแบบแยกส่วน ซึ่งมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยผู้รับการฝึกอบรมอาจสะสมรายวิชาการฝึกอบรมในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากไว้ได้จนครบตามที่กำหนดได้ภายในระยะเวลา 1 ถึง 5 ปี ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ต้องไม่เกิน 5 ปี

(ข) ภาคปฏิบัติ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกหรือภาคสนามโดยให้แยกฝึกปฏิบัติภายในระยะเวลา 6 ปี ตามเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก กำหนด โดยความเห็นชอบจากราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติงานในสถาบันที่ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยกำหนด

(ค) งานวิจัย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย และสถิติที่เกี่ยวข้องและต้องมีผลงานวิจัย ที่มีคุณภาพ อย่างน้อย 1 เรื่อง โดยผลงานวิจัย หรือส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยนั้นต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงาน ทางวิชาการ

12. การประเมินผู้รับการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมจะต้องกำหนด ให้มีการประเมินผลผู้รับการฝึกอบรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อ ประเมินความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประเมินความก้าวหน้าด้านงานวิจัย โดยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อ สามารถให้ข้อมูลกับผู้บริหารฝึกอบรมประกอบการพัฒนาหรือเพื่อการเลื่อนระดับ

(สถาบันฝึกอบรมอาจกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมในหลักสูตรฝึกอบรมของสถาบันของตน เพื่อใช้เป็น แนวทางการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็ได้)

ภาควิชาการ ประเมินโดยการสอบข้อเขียน ประเมินผลการสัมมนา การทำรายงาน

ภาคปฏิบัติ ประเมินปริมาณงานขั้นต่ำ คุณภาพของงาน การสอบรายงานผู้ป่วยและการสอบปากเปล่า

ปริมาณงานขั้นต่ำของแต่ละสาขาเฉพาะทาง กำหนดไว้ดังนี้

สาขาเวชศาสตร์ช่องปาก ผู้เข้าฝึกอบรมต้องผ่านการประเมินการปฏิบัติงานโดยตลอดหลักสูตร และด้วยปริมาณ งานขั้นต่ำ ดังนี้

ผู้เข้าฝึกอบรมต้องตรวจวิเคราะห์ วินิจฉัยแยกโรค วินิจฉัยโรคขั้นสุดท้าย ดูแลให้การรักษาและติดตาม ผลการรักษาผู้ป่วยในคลินิกเวชศาสตร์ช่องปากเสร็จสมบูรณ์อย่างน้อย 50 ราย

สาขาพยาธิวิทยาช่องปาก ผู้เข้าฝึกอบรมต้องผ่านการประเมินการปฏิบัติงานโดยตลอดหลักสูตร และด้วยปริมาณ งานขั้นต่ำ ดังนี้

1. มีความสามารถวินิจฉัยแยกโรคพื้นฐานทั่วไปจากลักษณะทางจุลพยาธิวิทยา โดยผ่านการวินิจฉัยชิ้น เนื้อไม่น้อยกว่า 1,500 รายที่ได้รับในคลินิกบริการตรวจชิ้นเนื้อของสถาบันฝึกอบรม

2. ให้การวิเคราะห์แยกโรค สำหรับรอยโรคที่น่าสนใจ รอยโรคที่พบน้อย รอยโรคที่หายาก หรือโรคที่ วินิจฉัยไม่ได้ด้วยวิธีการที่ใช้ตามปกติในห้องปฏิบัติการ และสามารถพิจารณาเลือกวิธีการและชนิดของการย้อมสี เนื้อเยื่อที่เหมาะสม ด้วยสีเคมี และวิธีทางอิมมูโนวิทยา เพื่อการวินิจฉัยโรคเหล่านั้นอย่างน้อย 100 ราย

สาขารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล ผู้เข้าฝึกอบรมต้องผ่านประเมินการปฏิบัติงานโดยตลอดหลักสูตร และด้วยปริมาณงานขั้นต่ำ ดังนี้

1. มีชั่วโมงการปฏิบัติการแปลภาพเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic image interpretation) ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง

2. แปลภาพเพื่อการวินิจฉัยและติดตามผลการรักษาอย่างสมบูรณ์ พร้อมทำรายงานผู้ป่วยในกรณีที่มีผู้ป่วยมีรอยโรคที่เป็นเนื้องอกชนิดร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรง ฤกษ์น้ำ ภาวะการติดเชื้อของช่องปาก และแม็กซิลโลเฟเชียล หรือภัยอันตรายของช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล หรือรอยโรคที่เกิดจากความผิดปกติอื่น ๆ เป็นจำนวนรวมกันอย่างน้อย 15 ราย

13. การสอบขึ้นทะเบียนเพื่อรับวุฒิบัตร

ในการสอบขึ้นทะเบียนเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก คณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะระบุคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์เข้ารับการสอบเพื่อวุฒิบัตร วิธีการประเมิน และเกณฑ์การตัดสิน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุมัติบัตรหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาต่าง ๆ พ.ศ. 2555 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

14. คณาจารย์ในการฝึกอบรม

สถาบันที่ทำการฝึกอบรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะต้องมีความชำนาญขั้นต่ำของอาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรมที่ทำงานเต็มเวลารวมกันไม่น้อยกว่า 3 คน

14.1 ผู้อำนวยการฝึกอบรม

ผู้อำนวยการฝึกอบรมต้องเป็นผู้ได้รับหนังสืออนุมัติบัตรหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากจากทันตแพทยสภา และต้องสามารถปฏิบัติงานได้เต็มเวลา

14.2 คณาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรม

อาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องมีวุฒิการศึกษาและหรือประสบการณ์ในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่ได้รับหนังสืออนุมัติบัตรหรือวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากทันตแพทยสภา
2. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า จากสถาบันที่ ก.พ. รับรอง
3. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก จากสถาบันที่ ก.พ. รับรอง และปฏิบัติงานในสาขาที่จบนั้นมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
4. เป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรการฝึกอบรมในระดับวุฒิบัตรในสาขานั้น จากสถาบันที่ทันตแพทยสภาหรือ ก.พ. รับรอง และปฏิบัติงานในสาขาที่จบนั้นมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
5. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก จากสถาบันที่ทันตแพทยสภาหรือ ก.พ. รับรอง และปฏิบัติงานในสาขาที่จบนั้นมาไม่น้อยกว่า 5 ปี

6. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

หากจำเป็นต้องให้มีอาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรมแบบบางเวลาร่วมด้วย สถาบันฝึกอบรมจะต้องแสดงหลักฐานจำนวนขั้นต่ำของอาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรมที่ทำงานประจำเต็มเวลา เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าของผู้รับการฝึกอบรมได้

อัตราส่วนของคณาจารย์ในการฝึกอบรมต่อทันตแพทย์ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้มีสัดส่วนดังนี้ อาจารย์ : ผู้เข้ารับการฝึกอบรม = 1:3

15. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรของการฝึกอบรม

15.1 โครงสร้างเนื้อหาสังเขป

ภาควิชาการ ได้แก่ การบรรยาย การประชุมวิชาการ การสัมมนา วารสารสโมสร แบ่งเป็นการศึกษาความรู้ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะเวลาประมาณร้อยละ 30 และการศึกษาความรู้ในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากหรือสาขาที่เกี่ยวข้องประมาณร้อยละ 70

ภาคปฏิบัติ ต้องมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานในสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากรวมประกอบด้วย

- การฝึกปฏิบัติงานในสาขาวิชาหลักเฉพาะทางของผู้เข้าอบรม
- การเข้าฝึกอบรม และปฏิบัติงานหมุนเวียนในวิชาหลักๆ อื่น ๆ อีก 2 วิชาหลัก ของสาขา

วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

งานวิจัย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยและสถิติที่เกี่ยวข้องและมีผลงานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง ซึ่งตีพิมพ์หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

15.2 วิชาของการฝึกอบรมหลักสูตรวุฒิปริญญาตรีวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

15.2.1 ภาควิชาการ

ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา

1. หมวดวิชาพื้นฐานบังคับ ประกอบด้วย

- 1.1 ชีวเวชวิทยา และ/หรือ ชีววิทยาช่องปาก (Biomedical Sciences and/or Oral Biology)
- 1.2 จรรยาบรรณวิชาชีพ (Professional Ethics)
- 1.3 ระเบียบและกระบวนการวิจัย (Research Methodology)
- 1.4 ชีวสถิติ (Biostatistics)

2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

2.1 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 1

(เวชศาสตร์ช่องปากพื้นฐาน / Basic Oral Medicine)

- 2.2 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 2
(พยาธิวิทยาช่องปากพื้นฐาน / Basic Oral Pathology)
- 2.3 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 3
(รังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียลพื้นฐาน / Basic Oral and Maxillofacial Radiology)
- 2.4 สัมมนาพยาธิวิทยาคลินิก
(Clinico-Pathological Conferences)
- 3. หมวดวิชาหลักเฉพาะทาง ได้แก่
  - 3.1 สาขาเวชศาสตร์ช่องปาก
    - 3.1.1 สัมมนาเวชศาสตร์ช่องปากคลินิกและการวินิจฉัยโรคช่องปาก (Clinical Oral Medicine and Oral Diagnosis Seminar)
    - 3.1.2 อายุรศาสตร์ทั่วไป (General Medicine)
    - 3.1.3 เวชศาสตร์ช่องปากขั้นสูง (Advanced Oral Medicine)
    - 3.1.4 เภสัชวิทยาสำหรับเวชศาสตร์ช่องปาก (Pharmacology for Oral Medicine)
  - 3.2 สาขาพยาธิวิทยาช่องปาก ประกอบด้วย
    - 3.2.1 สัมมนาจุลพยาธิวิทยาช่องปากขั้นสูง (Advanced Oral Histopathology Seminar)
    - 3.2.2 วารสารสัมมนาทางพยาธิวิทยาช่องปาก (Oral Pathology Journal Club)
    - 3.2.3 วิธีการทางพยาธิวิทยาขั้นสูง (Advanced Methods in Pathology)
    - 3.2.4 พยาธิวิทยาคลินิกขั้นสูง (Advanced Clinical Pathology)
  - 3.3 สาขารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล
    - 3.3.1 รังสีฟิสิกส์ (Radiation Physics)
    - 3.3.2 การแปลภาพเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic image interpretation)
    - 3.3.3 รังสีวิทยา (Radiation Biology)
    - 3.3.4 สัมมนารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล (Oral and Maxillofacial Radiology Seminar)
    - 3.3.5 กรณีศึกษาทางรังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล (Clinical Case Conferences)

4. วิชาเลือก

เลือกศึกษาวิชาใด ๆ ที่ช่วยเสริมความเป็นทันตแพทย์ที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี สุขภาพอนามัยที่ดี รวมทั้ง healthy behavior และ healthy education

คำอธิบายเนื้อหาวิชา

1. หมวดวิชาพื้นฐานบังคับ

- 1.1 ชีวเวชวิทยา และ/หรือ ชีววิทยาช่องปาก (Biomedical Sciences and/or Oral Biology)

ศึกษาศาสตร์พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยเน้นถึงหลักการ และเนื้อหาที่สำคัญอันเป็นความรู้พื้นฐาน และเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยโรคช่องปาก การวางแผนการรักษา การรักษา การประเมินผลการรักษา การคาดการณ์ผล การรักษา การแก้ไขผลแทรกซ้อนจากการรักษา วิชานี้เป็นวิชาพลวัต กล่าวคือเนื้อหาจะเปลี่ยนไปโดยติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างใกล้ชิด และ/หรือ ศึกษาติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการทางชีวภาพช่องปาก เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสมมุติฐานและกลไกการเกิดโรคต่าง ๆ ในช่องปาก การวินิจฉัยโรค การรักษาและการป้องกันโรค ศึกษาระบบจุลชีพในช่องปาก นอกจากนี้ยังศึกษาความเกี่ยวข้องของโรคในช่องปากกับอวัยวะในระบบอื่น ๆ ของร่างกาย ศึกษาหลักการใช้ยาทางทันตกรรม

1.2 จรรยาบรรณวิชาชีพ (Professional Ethics)

จริยธรรม และปรัชญาของจริยธรรมในวิชาชีพ โดยเน้นภาระหน้าที่ของทันตบุคลากรต่อวิชาชีพ ตลอดจน สังคม และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพ

1.3 ระเบียบและกระบวนการวิจัย (Research Methodology)

ศึกษาระเบียบและวิธีวิจัยแบบต่าง ๆ ในการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ การวิเคราะห์และวิพากษ์บทความทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนสถิติที่ใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ยังได้ครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์ในการเขียนโครงการวิจัย และข้อพึงพิจารณาด้านจริยธรรมในการวิจัย

1.4 ชีวสถิติ (Biostatistics)

ศึกษาระเบียบวิธีทางสถิติทางทันตแพทยศาสตร์ ความหมายของประชากร ตัวอย่างพารามิเตอร์ ค่าสถิติ และการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเลือกตัวอย่าง การใช้สถิติเชิงพรรณนาต่าง ๆ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลแบบต่าง ๆ การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยความน่าจะเป็น การทดสอบความแปรปรวนด้วยวิธีต่าง ๆ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและสมการ สหสัมพันธ์ และการอ่านรายงานการวิจัยในวารสารวิชาการ

2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

2.1 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 1 (เวชศาสตร์ช่องปากพื้นฐาน / Basic Oral Medicine)

สัมมนาและประชุมปรึกษาการตรวจ การประเมินปัญหาผู้ป่วย บันทึกประวัติผู้ป่วยทาง การแพทย์และทางทันตกรรม การตรวจทางห้องปฏิบัติการ และการใช้พื้นฐานความรู้ทางวิทยาการวินิจฉัยใน การวินิจฉัยโรคและการวางแผนการรักษา

2.2 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 2 (พยาธิวิทยาช่องปากพื้นฐาน / Basic Oral Pathology)

ศึกษาพื้นฐานของสาเหตุ พยาธิกำเนิดและพยาธิสภาพของโรคต่าง ๆ ในช่องปากและอวัยวะ โดยรอบที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพที่พบในคลินิก

2.3 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก 3 (รังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียลพื้นฐาน / Basic Oral and Maxillofacial Radiology)

ศึกษาหลักการพื้นฐานทางรังสีฟิสิกส์ กระบวนการสร้างภาพเพื่อการวินิจฉัยของช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล หลักการในการแปลผลภาพเพื่อการวินิจฉัยจากการถ่ายภาพด้วยวิธีต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมถึงลักษณะกายวิภาคปกติที่ปรากฏในภาพเพื่อการวินิจฉัย การแปลผลภาพเพื่อการวินิจฉัยของช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียลที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ ความผิดปกติจากสาเหตุอื่น ภัยอันตราย สภาวะการติดเชื้อ รอยโรคของถุงน้ำและรอยโรคคล้ายถุงน้ำ รอยโรคของเนื้องอกและรอยโรคคล้ายเนื้องอกชนิดต่าง ๆ รอยโรคและความผิดปกติที่เกิดขึ้นในบริเวณโพรงอากาศแม็กซิลลารีและข้อต่อขากรรไกร

2.4 สัมมนาพยาธิวิทยาคลินิก (Clinico-Pathological Conferences)

วิเคราะห์กรณีศึกษาของโรคและความผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดในบริเวณช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล โดยศึกษาทั้งลักษณะทางคลินิก ลักษณะทางรังสีวิทยา และลักษณะเนื้อเยื่อทางพยาธิวิทยาเพื่อนำสู่การวินิจฉัยแยกโรค และการรักษา

3. หมวดวิชาหลักเฉพาะทาง ได้แก่

3.1 สาขาเวชศาสตร์ช่องปาก

3.1.1 สัมมนาเวชศาสตร์ช่องปากคลินิกและการวินิจฉัยโรคช่องปาก (Clinical Oral Medicine and Oral Diagnosis Seminar)

การสัมมนาเกี่ยวกับการตรวจร่างกายทั่วไป โรคในช่องปาก การตรวจวินิจฉัยกลไกการเกิดโรค การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อให้ได้การวินิจฉัยโรค การวางแผนการรักษา การรักษา และการติดตามการรักษา

3.1.2 อายุรศาสตร์ทั่วไป (General Medicine)

การสัมมนาในหัวข้อที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับโรคทางระบบ สาเหตุ อาการและอาการแสดง การตรวจวินิจฉัย การวางแผนการรักษา และการส่งต่อผู้ป่วย รวมทั้งการดูแลผู้ป่วยทางทันตกรรมที่มีโรคทางระบบทั้งในภาวะฉุกเฉินและปกติ

3.1.3 เวชศาสตร์ช่องปากขั้นสูง (Advanced Oral Medicine)

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุ อาการแสดงของโรคในช่องปากและอวัยวะข้างเคียง การแปลผลภาพเพื่อการวินิจฉัย การอ่านผลชิ้นเนื้อเบื้องต้น สรีรพยาธิวิทยาของผิวหนังและเยื่อเมือกช่องปาก ชีววิทยาของเนื้องอก โรคติดเชื้อ การวินิจฉัย การวินิจฉัยแยกโรค และการรักษาโรคในช่องปากด้วยการใช้ยา

3.1.4 เภสัชวิทยาสำหรับเวชศาสตร์ช่องปาก (Pharmacology for Oral Medicine)

เป็นการศึกษาทางเภสัชวิทยาของตัวยาที่ใช้ทางเวชศาสตร์ช่องปากทั้งในด้านโครงสร้างและคุณสมบัติทางเคมี ปฏิกริยา ผลข้างเคียง รวมทั้งเภสัชจลนศาสตร์

3.2 สาขาพยาธิวิทยาช่องปาก

3.2.1 สัมมนาจุลพยาธิวิทยาช่องปากขั้นสูง (Advanced Oral Histopathology Seminar)

ศึกษาและสัมมนาพยาธิสภาพและจุลพยาธิวิทยาของชิ้นเนื้อผู้ป่วย รอยโรคต่าง ๆ ในช่องปาก โดยเน้นถึงขบวนการที่นำมาใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งการวินิจฉัยโรคจำเพาะ (definitive diagnosis) รวมทั้งแนวคิดและการใช้ข้อมูลประกอบอื่น ๆ ตลอดจนการเสนอแนะ การวางแผนการรักษา การดำเนินของโรค และการป้องกัน

3.2.2 วารสารสัมมนาทางพยาธิวิทยาช่องปาก (Oral Pathology Journal Club)

การศึกษาโดยการนำเสนอบทความจากวารสารที่เกี่ยวข้องกับพยาธิวิทยาช่องปาก โดยสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ เสนอแนะ และสรุปบทความได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2.3 วิธีการทางพยาธิวิทยาขั้นสูง (Advanced Methods in Pathology)

การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการทางพยาธิวิทยาที่ก้าวหน้า ซึ่งจะช่วยให้มีความรู้และเข้าใจเนื้อเยื่อที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะพยาธิสภาพต่าง ๆ โดยศึกษาหลักการและวิธีการย้อมสีชิ้นเนื้อเยื่อ เพื่อให้การวินิจฉัยโรคด้วยกล้องจุลทรรศน์ การย้อมสีพิเศษ การใช้หลักการทางอิมมูโนเปอร์ออกซิเดส อิมมูโนฟลูออเรสเซนซ์ การใช้กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน เป็นต้น รวมทั้งเทคนิคทางพยาธิวิทยาระดับโมเลกุลและดีเอ็นเอ การแปลผล ตลอดจนการประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการวินิจฉัยโรค

3.2.4 พยาธิวิทยาคลินิกขั้นสูง (Advanced Clinical Pathology)

การศึกษาเกี่ยวกับการตรวจทางห้องปฏิบัติการทางพยาธิวิทยาคลินิก โดยเน้นหลักวิธีการเก็บและส่งส่งตรวจ ตลอดจนการแปลผลการทดสอบ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ความรู้ทางพยาธิวิทยาคลินิกเพื่อช่วยในการวินิจฉัยโรค การติดตามผล และการรักษา

3.3 สาขารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล

3.3.1 รังสีฟิสิกส์ (Radiation Physics)

ศึกษาหลักการพื้นฐานทางรังสีฟิสิกส์ ได้แก่ การเกิดรังสีเอกซ์ ปฏิกิริยาของรังสีเอกซ์เมื่อกระทบกับวัตถุ คุณสมบัติทางฟิสิกส์ของฟิล์มและสกรีน ศึกษาหลักการทางฟิสิกส์ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในด้านการแพทย์และด้านทันตแพทย์เพื่อช่วยในการวินิจฉัยโรค อันได้แก่ หลักการเกี่ยวกับฟลูออโรสโคปี แองจิโอกราฟี คอมพิวเตอร์โทโมกราฟี แม็กเนติกเรโซแนนซ์ เวชศาสตร์นิวเคลียร์ หลักการถ่ายภาพเพื่อการวินิจฉัยแบบวงกว้าง โทโมกราฟี ดิจิตอล เรดิโอกราฟี

3.3.2 การแปลภาพเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic image interpretation)

การใช้ภาพเพื่อการวินิจฉัยและการประยุกต์ใช้ภาพเพื่อการวินิจฉัยชนิดต่าง ๆ ในการแปลผลรอยโรคที่เกิดขึ้นกับช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียลที่เกิดจากภัยอันตราย การติดเชื้อ ศึกษาความผิดปกติชนิดต่าง ๆ ของเนื้อเยื่อแข็งที่ปรากฏในภาพเพื่อการวินิจฉัย เนื้องอกชนิดไม่ร้ายแรง และชนิดร้ายแรง รอยโรคที่เกิดจากความผิดปกติของเนื้อเยื่อโพรัสที่ปะปนกับกระดูกและรอยโรคอื่น ๆ ที่ยังไม่ทราบสาเหตุ ความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเจริญเติบโต และโรคทางระบบความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับโพรงอากาศของแม็กซิลโลเฟเชียล ความผิดปกติของข้อต่อขากรรไกร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงเทคนิค และการวินิจฉัยโรคด้วยการฉีดสารเข้าต่อมน้ำลาย เทคนิคและการวินิจฉัยโรคโดยการฉีดสารเข้าในข้อต่อขากรรไกร

3.3.3 รังสีชีววิทยา (Radiation Biology)

ศึกษาผลทางชีววิทยาของรังสีเอกซ์ที่ใช้ทั้งในด้านรังสีวินิจฉัย และรังสีรักษา ศึกษาการบริหารและการจัดการคลินิกรังสีวิทยา การคำนึงถึงความปลอดภัยจากการใช้รังสีที่มีต่อตัวบุคคล สังคมและชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ศึกษาหน่วยวัดรังสี วิธีการวัดปริมาณรังสี ศึกษาหลักการทางรังสีรักษา การควบคุมการติดเชื้อจากการถ่ายภาพเพื่อการวินิจฉัย

3.3.4 สัมมนารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล (Oral and Maxillofacial Radiology Seminar)

นำเสนอ ทบทวน และสัมมนาเกี่ยวกับกรณีผู้ป่วยใหม่จากคลินิกทันตกรรมหรือกรณีศึกษาที่น่าสนใจจากแฟ้มประวัติ ซึ่งปรากฏรอยโรคในภาพเพื่อการวินิจฉัย เพื่อนำไปสู่การตรวจวิเคราะห์ การวินิจฉัย และการพยากรณ์โรคได้ถูกต้อง การทบทวนและวิเคราะห์บทความทางด้านทันตแพทย์ ด้านการแพทย์ รวมถึงบทความทางด้านพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อติดตามให้ทันความก้าวหน้าทางวิทยาการ และศึกษาถึงการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ วิจัยแบบต่าง ๆ ดังกล่าว

3.3.5 กรณีศึกษาทางรังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล (Clinical Cases Conference in Oral and Maxillofacial Radiology)

เป็นกรณีศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยในกรณีที่มีรอยโรคปรากฏเพื่อนำมาศึกษาในแง่มุมมองต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำรายงานเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการ หรือเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง

15.2.2 ภาคปฏิบัติ

ต้องปฏิบัติงานรวม ประกอบด้วย

15.2.2.1 ฝึกการปฏิบัติงานวิชาหลักเฉพาะทาง

ผู้เข้าอบรมต้องฝึกปฏิบัติงาน ในแต่ละสาขาหลักเฉพาะทางที่เลือก **โดยต้องเป็นสาขาวิชาเฉพาะทางเดียวกับที่เลือกไว้ในภาควิชาการ**

ฝึกการปฏิบัติงานวิชาหลักเฉพาะทางมีรายละเอียดแต่ละสาขาดังนี้

สาขาเวชศาสตร์ช่องปาก

เป็นการฝึกอบรมทางคลินิกในด้านการตรวจวิเคราะห์ แยกและวินิจฉัยโรค วางแผนการรักษา และบำบัดผู้ป่วยที่มีอาการในช่องปาก และ/หรือ อาการในช่องปากที่เกี่ยวข้องกับโรคทางระบบทั้งนอกและในสถานที่

สาขาพยาธิวิทยาช่องปาก

ประกอบด้วยการศึกษาและปฏิบัติงานทางเซลล์วิทยา การตรวจและวิเคราะห์โรคจากชิ้นเนื้อผู้ป่วย การตรวจศพ การหมื่นเวียนเพื่อศึกษาและอบรมปฏิบัติการด้านการแปลผลการย้อมเนื้อเยื่อด้วยวิธีทางอิมมูโนวิทยา รวมทั้งการศึกษาด้านจุลทรรศน์อิเล็กตรอน

สาขารังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล

เนื้อหาหลักประกอบด้วย การให้บริการในคลินิกรังสีวิทยาช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล โดยนำความรู้ด้านเทคนิคต่าง ๆ ทางรังสีวิทยาและความรู้ในการแปลภาพเพื่อการวินิจฉัยขั้นพื้นฐานมาประยุกต์ใช้ การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญในขั้นตอนการใช้เครื่องเอกซเรย์ชนิดต่าง ๆ และการแปลผลภาพเพื่อการวินิจฉัยชนิดต่าง ๆ เหล่านี้ การฝึกปฏิบัติการในห้องมืด ศึกษาการควบคุมคุณภาพในห้องมืดและในขั้นตอนการล้างฟิล์ม

การศึกษานอกสถานที่ในคลินิกรังสีวิทยาของโรงพยาบาล เพื่อเพิ่มความชำนาญในการแปลภาพเพื่อการวินิจฉัยชนิดคอมพิวเตอร์โทโมกราฟี ภาพแม็กเนติกเรโซแนนซ์ ภาพถ่ายอัลตราซาวด์ เวชศาสตร์นิวเคลียร์ และฟลูออโรสโคปี

15.2.2.2 ปฏิบัติการหมุนเวียนในสาขาร่วมอื่นของสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก

ผู้เข้าอบรม ต้องฝึกปฏิบัติงานหมุนเวียนในวิชาหลักเฉพาะทางร่วมอื่น ๆ อีก 2 วิชาหลักของวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก (นอกจากวิชาหลักเฉพาะทางที่ได้เลือกไว้ในภาควิชาการหมวดวิชาหลักเฉพาะทาง)

16. การประกันคุณภาพการฝึกอบรม

สถาบันฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมทันตแพทย์ประจำบ้านเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะต้องขอรับการประเมินจากราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย เพื่อที่ขอเปิดหลักสูตรและรับรองคุณภาพหลักสูตรสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปากทุก 5 ปี ตามระเบียบราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถาบันฝึกอบรมเพื่อวุฒิบัตรสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2564

17. การทบทวน และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

คณะกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จะปรับปรุงเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและหลักสูตรการฝึกอบรม (หลักสูตรกลางของสาขา) เป็นระยะตามความจำเป็น รวมทั้งกำหนดเวลาที่สถาบันหลักจะต้องจัดให้มีการทบทวน และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของสถาบันหลักเป็นระยะอย่างน้อยทุก 5 ปี และแจ้งผลการทบทวนและพัฒนาให้ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยรับทราบ

18. การวินิจฉัย

กรณีมีปัญหาในการปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้ ให้ประธานราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และให้ถือเป็นที่สุด

19. บทเฉพาะกาล

หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมสาขาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก และเกณฑ์สถาบันฝึกอบรมฉบับนี้ ให้ใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในปีการศึกษา 2565 เป็นต้นไป ผู้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งยังมีสถานภาพเป็นผู้รับการฝึกอบรมอยู่ ณ วันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ให้ใช้หลักสูตรการฝึกอบรม ผลการฝึกอบรม หลักเกณฑ์การสำเร็จการฝึกอบรม และผลงานอื่นๆ จากการฝึกอบรมตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่ประกาศใช้ ณ วันที่เข้ารับการฝึกอบรม เว้นแต่การพ้นจากสถานภาพการเป็นผู้รับการฝึกอบรม ให้เป็นไปตามเงื่อนไขในข้อ 9 ของหลักสูตรฉบับนี้

